

APADRINEM EL PATRIMONI DE TONA

MAPA DE PATRIMONI

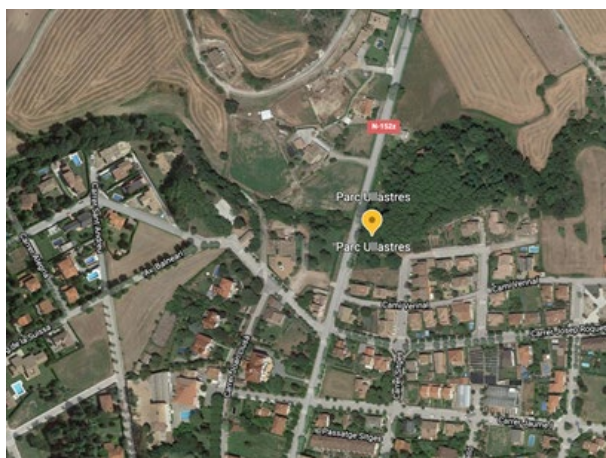

IDENTIFICACIÓ DE L'ELEMENT PATRIMONIAL

NOM: BALNEARI ULLASTRES

RÈGIM JURÍDIC: Propietat municipal. BCIL/Protecció A

Ubicació

COORDENADES GEOGRÀFIQUES:

LATITUD: 41, 8592857°

LONGITUT: 2, 2309651°

ALÇADA:

564,9956728 m

Fotografies/dibuixos

CLASSIFICACIÓ:

- ☐ edifici:
- ☐ elements/elements d'un edifici:
- ☐ monument o escultura que no forma part de cap edifici:
- ☐ obra civil:
- ☐ altres

CARACTERITZACIÓ

- ☐ Descripció i documentació (com és?, estil, autor, context històric, ús original i actual...)

Noucentista. La primera font d'aigües sulfuroses es va descobrir casualment a prop del mas de la Font el 1874, poc després se'n descobrien dues més en uns terrenys pròxims. És aquí on s'emplaça aquest edifici amb instal·lacions hidroteràpiques. Fou el primer Balneari de Tona: l'Ullastres i Companys, fruit d'una societat entre Dr. Antoni Bayés, l'amo de Riambau i Narcís Ullastres. Però la plenitud dels Balnearis a Tona es situa entre 1896 i 1913, quan es construïren les instal·lacions dels grans balnearis Roqueta 1896 i Codina 1913. Aquestes aigües donaren molta fama a Tona, atraient la burgesia de Barcelona, on passaven llargues temporades. Com a conseqüència s'obriren nous hostals, botigues i instal·lacions destinades a acollir aquest nou excedent de població, l'explotació de les quals enriquí el poble. El balneari tanca l'any 1980. L'Ullastres està situat en un edifici de planta baixa i coberta de dues aigües, que acull les instal·lacions hidroteràpiques del balneari més antic de Tona. Cal destacar el passeig de plataners i parc annex al conjunt d'una 12.000 m². Com a límit nord d'aquest espai es conserva l'antiga tanca, avui molt malmesa, però que fixa la imatge de l'accés principal al parc.

Al contrari dels altres balnearis de Tona (Codina, Roqueta) que tenien l'aspecte de grans casals modernistes o noucentistes de l'època. L'estructura del Balneari Ullastres (similar a la puda de Sagalés) és una nau de planta rectangular, coberta a doble vessant, de planta baixa i un sol pis, amb moltes obertures. Les habitacions són àmplies i tenen el terra de mosaic. A la part lateral i al darrera hi ha piscines que comuniquen amb algunes de les sales interiors.

Segons l'Arquitecte tècnic Lluís Poblet, l'edifici inicial es va aixecar a partir de l'any 1876, dos anys després del descobriment de les aigües medicinals de Tona, i l'any 1882 es va ampliar de manera que encara avui, és senzill diferenciar aquestes dues fases de construcció. La primera la forma el cos principal amb teulada a dues aigües, i la segona la formen els cossos laterals. L'edifici arquitectònicament es molt senzill, presenta una planta baixa de dos nivells: el situat en la cara nord de l'edifici es troba a uns 90 centímetres per sobre de l'altre, que està situat en la cara sud, dividint el total de la planta baixa en dues parts pràcticament iguals. En aquesta planta és on es disposaven els espais de relació i la planta inferior on hi havien els banys. El seu estat és molt dolent i pràcticament ruïnós. L'entrada principal de l'edifici es troba en el punt mig de la façana sud, i està formada per una immensa portalada de fusta a través de la qual s'accedeix, des del parc a la sala més important de la planta baixa, d'uns 50 m². Aquesta sala disposa de dos grans finestrals distribuïts simètricament respecte l'accés principal a cada un dels dos costats. A banda i banda de l'estança principal s'hi poden apreciar dues sales pràcticament idèntiques on s'accedeix per mitjà de dues grans portes de fusta altes i estretes. Cada una de les sales disposa d'una porta balconera situada a la façana nord, i igual que en el cas anterior estan situades simètricament a la mateixa distància des del punt mig de la façana. La sala de la dreta, d'uns divuit metres quadrats, disposa a més a més de dos finestrals col·locats en la façana est, aquests donarien al jardí que va formar part de l'ampliació que es va realitzar per la zona est. A la part esquerra de la sala principal, apareix una altra estança de dinou metres quadrats, i que serveix d'element de distribució, així a partir d'aquest punt es pot accedir tant al nivell superior de la planta baixa, com a la zona de tractaments de la planta semisubterrània. Igualment es pot accedir al què en el seu dia van ser uns petits serveis i un magatzem. Al nivell superior de la planta baixa, s'hi accedeix per una escala d'obra de tant sols cinc graons. En aquest nivell hi ha quatre sales, totes elles disposen de finestres col·locades en la façana nord i distribuïdes simètricament. En aquestes sales, es on es donaven els tractaments amb inhaladors. L'accés a la planta semisubterrània es realitza per mitjà d'una escala estreta que salva un desnivell de 2,80 metres, arribant a un gran distribuïdor de trenta metres quadrats a través del qual es pot accedir a les diverses estances, on antigament es donaven els tractaments d'aigües, i a la zona del pou, que es sens dubte el punt més important de l'edifici. Aquestes sales de reduïdes dimensions, (les seves superfícies varien d'entre cinc i deu metres quadrats), disposen d'una petita finestra en la façana nord, i que per la seva alçada únicament permet l'entrada a la llum. En elles es realitzaven els tractaments a base de banys d'aigües sulfuroses provinents del pou, havent-hi una banyera en cada estança. Al fons del distribuïdor hi ha l'obertura que dona accés a un pati interior, on s'hi ubica el pou d'on es realitzava l'extracció d'aigua minero-medicinal i que avui es troba ple de runa, degut al seu estat d'abandonament.

■ **Conservació (estat de conservació, intervencions fetes, com col·laborar a la seva preservació...)**

Molt deficient. La teulada s'està esfondrant. Per altra banda cal dir, que actualment totes les obertures accessibles del balneari es troben tapiades per evitar actes vandàlics, però hi va haver un temps que això no era així, i prova d'aquest fet en son les pintades a la paret de la sala, i fins i tot evidències de foc en més d'un punt

ACTIVITATS: història, activitats col·laboratives que pot fer a l'escola, divulgació...

Ruta de l'aigua- Guiatge del CI Camp de les Lloses

BIBLIOGRAFIA

AADD.: *Balnearios y manantiales minero medicinales de Catalunya*. Editorial Sociedad de Atracción de Forasteros. Barcelona 1929.

AADD.: *Guia oficial de Balnearios de España Asociación de la propiedad Balnearia* Madrid 1950.

BAYÉS FUSTER, A.: Aguas minero-medicinales salino-yodo-sulfuradas de S. Andrés de Tona, (provincia de Barcelona, partido judicial de Vich) de Ullastres y Ca. Vich : Establ. tip. de Ramón Anglada y Pujals, 1881

OBAMA I MÍNGUEZ, M.: "Un projecte de recuperació del Balneari Ullastres". Llibre de Tona, Sant Jordi 2000. Tona. Ajuntament de Tona.

PLADEVALL, A.: *Tona. Mil cent anys d'història*. Vic, EUMO Editorial 1990, pp. 373-389

PUIGFERRAT I OLIVA, C.: "La febre de l'aigua". Llibre de Tona, Sant Jordi 2000. Tona. Ajuntament de Tona.

SOLA MORALES, I.: *Arquitectura Balnearia a Catalunya*. Cambra oficial de la Propietat Urbana de Barcelona. Barcelona. 1986.

VALL i VERDAGUER, F.: *Centenario del descubrimiento de las aguas Medicinales de Tona*, Festa Major Estiu, Tona, 1974.